



STUBBERÖD - SOTENÄS KLOCKAREGÅRD

Av Sven Rydstrand

Ur LP 1979 10 19

Denna gård finns omnämnd i en handling från år 1317, som berättar att konung Håkan den femte Magnusson det året skänkte sex öresbol jord i Stubberöd till S:t Michaels kapell i Tönsberg jämte många andra gårdar i Bohuslän, därav ytterligare tio stycken, som låg i Tossene socken.

Efter reformationen tillfördes Stubberöd Tossene kyrka och blev sedan utlagt till klockarebol i Tossene gäll. Det var den 19 febr. år 1591 som slottsherren på Bohus Hindrick Gyllenstierna förordnade att kyrkohemmanet Stubberöd skulle vara ett "*Degnebol*" eller klockaresäte. Degnen hade under den danska tiden samma uppgift som klockaren. Men klockaregårdar var sällsynta privilegier för kyrkorna åtminstone i Bohuslän.

Gyllenstiernas dokument om Stubberöd fanns förr bevarat i Tossene prästgård men torde numera vara förstört. Vid tinget på Valla gård den 28 okt år 1680 uppvisade dåvarande klockaren i Tossene Wellom Jacobsson-Lemeck inför rätten en kopia av detta dokument med anledning av en tvistighet som uppkommit beträffande gården.

Vid mitten av 1700-talet hade emellertid den svenska kronan mycket ont om pengar, varför man ville tillägna sig så många räntor från gårdarna som möjligt. Frågan uppstod då också om indragning av många av kyrkornas gårdar, bl.a. klockarebolen. Då kom också Stubberöd i farosonen. När frågan blev aktuell om gårdens överlämnande till kronan, skrev dåvarande kyrkoherden på Sotenäset bl.a. följande till landshövdingeämbetet i Göteborg:

"Vi behöver så väl detta klockaresäte i vår torftiga bygd. Här bor en stor mängd fattiga fiskare och strandsittare, som intet har att betala sin klockare med för hans tjänster vid lysningar, barnsöl och begravingar samt då han undervisar deras barn i katekesen. De behöver ju också hans hjälp vid koppning och åderlåtning. Men om hans boställe nu indrages till kronan liksom man tidigare har indragit klockareängen i Lycke, så får församlingen stå för alla kostnader, och klockaren har intet att leva av utan får lita till allmogens offervilja, vilken sällan är särskilt stor".

Men varken landshövdingen eller kungen bevektes av prästens skrivelse, utan gården frångogs kyrkan och blev kronoboställe. Klockarna flyttade så småningom därifrån, ty de blev ju inte skyldiga att vara kronoåbor utan skaffade sig egna gårdar.

De klockare, som bott på Stubberöd efter den ovan nämnde Wellom Jacobsson-Lemeck är följande:

I husförhörslängden för år 1705 står antecknade klockaren Oluf Larsson, som dog år 1711. Hurts hustru hette Märta Persdotter.

År 1711 nämnes som klockare Wilhelm Olufsson, som troligen är son till sin företrädare Oluf Larsson. Wilhelms hustru heter Marta Jörgendotter och de lever ännu år 1721, då emellertid husförhörslängderna slutar.

I 1780 års mantalslängd är Stubberöd antecknad som kronohemman och åbo är Jacob Andersson, som brukar gården tillsammans med sin moder Ingrid.

Klockarna bor här alltså inte längre, utan vi finner dåvarande klockaren Olof Wilhelmsson boende på hemmanet Djupedal tillsammans med sina två söner Olof och Wilhelm. Klockaresysslan är kvar i släkten.

På 1860-talet är Stubberöd skatteköpt från kronan och förmedlat till en fjärding mantal. Här anges då som ägare bonden Anders Andersson, som är född år 1797. Han lever ännu år 1880 men lever då på undantag, sedan hans son Mathias Andersson, född år 1841, övertagit gården.